

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія організаційної та соціальної психології
Державний податковий університет
Київський національний університет будівництва і архітектури
European Knowledge Development Institute (EUROKD)
Birmingham Institute for Psychodrama
EUROPEAN ASSOCIATION for SECURITY (EAS)
University of Warmia and Mazury in Olsztyn (Poland)
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Polska

ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 17 лютого 2023 року)

VECTORS OF SOCIAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PSYCHOLOGY

PROCEEDINGS OF THE
II INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

(Kyiv, February 17, 2023)

Київ 2023

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія організаційної та соціальної психології
Державний податковий університет
Київський національний університет будівництва і архітектури
European Knowledge Development Institute (EUROKD)
Birmingham Institute for Psychodrama
EUROPEAN ASSOCIATION for SECURITY (EAS)
University of Warmia and Mazury in Olsztyn (Poland)
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Polska

ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 17 лютого 2023 року)

VECTORS OF SOCIAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PSYCHOLOGY

PROCEEDINGS OF THE
II INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

(Kyiv, February 17, 2023)

Київ 2023

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

УДК: 316.6:159.9.07(043.2)

В 26

Вектори соціальної, організаційної та економічної психології [Електронне видання] : тези доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17 лют. 2023 р.) / відп. ред. С. М. Миронець. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – 404 с. Укр. та іноземними мовами.

ISBN 978-966-918-074-2

DOI: 10.31617/k.knute.2023-02-17

У тезах доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Вектори соціальної, організаційної та економічної психології» висвітлено актуальні питання соціальної, економічної та організаційної психології; надано практичні рекомендації щодо формування соціально-психологічного благополуччя та збереження професійного здоров'я працівників організацій; розглянуто передові технології подолання кризових станів в умовах війни.

Тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За зміст матеріалів відповідають автори.

УДК: 316.6:159.9.07(043.2)

Редакційна колегія: А. А. Мазаракі, ректор, д-р екон. наук, проф.; С. М. Миронець (відп. ред.), д-р психол. наук, доц., завідувач кафедри психології; О. І. Міняйло, канд. екон. наук, доц., декан факультету економіки, менеджменту та психології; О. В. Войтенко (відп. за вип.), канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

ISBN 978-966-918-074-2

© Державний торговельно-економічний університет, 2023

Олефір В. Самоконтроль як медіатор у взаємозв'язку між емоційним дисонансом та емоційним виснаженням	189
Онщенко Н. Особливості організації відновлювального періоду осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту	195
Оржешко Д. Патріотичне виховання особистості як запорука успішної адаптації в умовах кризового стану суспільства.....	199
Осьодло В., Будагьянц Л. Бойова психічна травма: історико-психологічний аналіз	201
Пампура І. Вплив психологічного здоров'я працівників правоохоронних органів на ефективність їх професійної діяльності.....	209
Перелигіна Л., Сальнікова Т. «Я-концепція» як один із чинників конструювання соціально- психологічного досвіду військовослужбовців в умовах війни	213
Перція Л. Структурні компоненти і взаємозв'язки показників професійного здоров'я фахівців ІТ-компаній	215
Петухова І. Соціальна відповідальність особистості в умовах війни	221
Платонов В. Психологічні аспекти вдосконалення професійного відбору піротехніків ДСНС України.....	225
Полунін О. Маніпулятивістська модель причинності в просторі множинних репрезентацій плину часу	228
Потапчук Є. Родина як суб'єкт відновлення та збереження психічного здоров'я людини в умовах війни.....	232

У зв'язку з цим до перспектив подальших наукових досліджень відносимо визначення рівня соціальної відповідальності молоді, що мігрувала за кордон під час війни в Україні.

Список використаних джерел

1. В яких країнах Європи найбільше українських біженців. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/yakux-krayinax-yevropy-najbilshe-ukrayinskyx-bizhencziv>
2. Куди поїхали та ким працюють українці. складено портрет трудового мігранта. URL: https://tvoemisto.tv/exclusive/chy_mozhut_ukraintsi_staty_trudovymy_migrantamy_ta_shcho_mozhe_zrobyty_kraina_shchob_povernuty_lyudey_zza_kordonu_138193.html
3. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с.
4. Перевірка надійності, валідності та стандартизація методики «шкала виміру соціальної відповідальності особистості (SRS-37)». URL: https://revolution.allbest.ru/psychology/00854265_0.html

УДК 159.9

**Платонов Владислав,
аспірант,**

**Навчально-наукова лабораторія екстремальної
та кризової психології,**

Національний університет цивільного захисту України

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ ПРОТЕХНІКІВ ДСНС УКРАЇНИ

Під час широкомасштабного вторгнення окупаційних військ російської федерації на територію України, окупаційні війська обстрілювали та замінювали значну площу держави. Для пришвидшення розмінування територій прийнято рішення по збільшенню штату протехніків ДСНС України на 400 осіб та подальше розширення штату [4]. Такий великий набір нових працівників має під собою проблему у професійному доборі кадрів.

На сьогодні професійний відбір працівників у ДСНС регулюється наказом № 747 від 31.08.2017 Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзви-

чайних ситуацій в якому внесено порядок професійного психологічного відбору та регламентовано психодіагностичний інструментарій для проведення відбору працівників на професію піротехнік [1].

Проблемна область професійного психологічного відбору полягає в тому, що відсутня чітка направленість відбору на певну професію, які обумовлені особливостями діяльності та потребують від кандидата певного рівня розвитку психологічних якостей особистості, які притаманні та є важливими для ефективного виконання службових обов'язків [2]. Наразі представлений в наказі № 747 від 31.08.2017 у розділі IV пункту 2 додаток 3 перелік психодіагностичних методик не зовсім охоплює специфіку діяльності піротехніка ДСНС України.

Професійна підготовка фахівця піротехніка Державної служби України з надзвичайних ситуацій являє собою тривалий та складний процес. Окрім навчання основних знань, з різновидів вибухонебезпечних предметів (ВНП), принципу їх дії, та знань з вилучення, знешкодження ВНП, важливими складовими якостями є певний рівень розвитку психофізіологічних реакцій та психологічних особливостей особистості.

Слід вказати, що виконуючи діяльність піротехніка, фахівець стикається з наступними негативними факторами, які проявляються саме діяльності сапера.

До таких слід віднести:

- постійний контакт з вибухонебезпечними предметами (ВНП);
- страх за власне життя;
- стереотипний тип роботи;
- відчуття невизначеності;
- швидка втомлюваність.

Ефективність діяльності фахівця з розмінування дорівнює його життю, фахівець не має права на помилку. Хоча дотримання усіх правил не захищає від нещасного випадку, а саме самодетонації ВНП.

Як наведено в існуючих дослідженнях професійної діяльності саперів Збройних Сил України, важливою складовою є врахування великої кількості факторів, які впливають на психофізіологічний та психологічний стан сапера. Як визначає О. Недвига окрім того, що сапер стикається з невідомим предметом і він є потенційно небезпечним, саперу доводиться працювати у надскладних погодних умовах та ландшафту [3]. А також враховуючи той факт, що сьогодні піротехніки працюють із розмінуванням житлових будинків та території, які перебували під окупацією ворога. Тобто значно збільшується масив роботи по розмінуванню. Робота з розмінування є монотонною, а це додатковий фактор який негативно впливає на ефективність вико-

нання завдань. Тому для покращення професійного психологічного відбору потрібно враховувати ці фактори.

Окрім вже визначених професійних якостей, що представлені, як вимоги до кандидата згідно наказом № 747 від 31.08.2017 доцільно розширити перелік методик, що є доцільним та дасть змогу визначити та спрогнозувати ефективність діяльності.

Визначення індивідуально психологічних особливостей таких як:

- схильність до ризику. Надмірно високий рівень схильності до ризику негативно впливає на діяльність де потрібна надмірна обережність та точність дій;
- рівень особистісної та ситуативної тривожності, що пригнічує моральний стан, викликає додаткове відчуття страху, що на психофізіологічному рівні може викликати тремтіння рук, викликати відчуття спраги, що підвищує рівень адреналіну, коли навпаки потрібна точність та координація рухів;
- визначення типу темпераменту, що описує тип реагування та прийняття рішень, важливим є те, що при певному типі темпераменту, його особливості є компенсаторними та адаптаційними механізмами, що дають можливість вирівняти свій психоемоційний стан;
- визначення рівня просторового мислення є чи не найбільш важливою професійно важливою якістю. Високий рівень просторового мислення дозволяє добре розрізняти, та впізнати замаскований ВВП серед інших предметів, з чим часто на сьогодні зіштовхуються піротехніки, це заміновані побутова техніка, іграшки, сміття, мішки з овочами, побутові речі.

Таким чином, процедура професійного психологічного відбору у ДСНС України сьогодні потребує подальшого теоретичного та практичного удосконалення:

- з теоретичної точки зору доцільно застосовувати досвід проведених досліджень з професіографічного аналізу різних видів діяльності та відповідного рівню психологічних якостей піротехніків ДСНС України;
- з практичної точки зору, процедура професійного психологічного відбору потребує включення оновленого психодіагностичного інструментарію, який підібрано з урахуванням визначених професійно-важливих якостей, а також сучасних форм тестування таких як комп'ютерне тестування та автоматизовані комплекси, що доцільно застосовувати при відборі піротехніків.

Важливим питанням є також проведення більш широкого професійного відбору для складання як короткострокового, так і довгострокового прогнозу професійної придатності фахівця піротехніка ДСНС України.

Список використаних джерел

1. Наказ МВС України від 31.08.2017, № 747 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій» МВС України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1390-17/page> (дата звернення 26.01.2023).
2. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: навч. посіб. К. : Ніка-Центр, 2010. 532 с.
3. Недвига О. В. Психологічні особливості діяльності саперів під час розмінування території Південного Лівану. Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи: матеріали II міжнар наук.-практ. конф. (Київ, 10–11 лютого 2017 р.). Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2017. С. 131–135.
4. Завдяки підтримці держави та Уряду збільшується кількість піротехнічних розрахунків, – Сергій Крук. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/news/>

УДК 122+159.9.01
Полунін Олексій,
д-р психол. наук, проф.,
професор кафедри психології,
Національний університет біоресурсів і природокористування,
м. Київ, Україна,
Інститут філософії та соціальної теорії Белградського
університету (Сербія), Центр високих студій Південно-Східної
Європи Рієцького університету, Хорватія

МАНІПУЛЯТИВІСТСЬКА МОДЕЛЬ ПРИЧИННОСТІ В ПРОСТОРІ МНОЖИННИХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ ПЛИНУ ЧАСУ

Як ми пояснюємо наш особистий та соціальний досвід? Як пояснюємо явища повсякденного, економічного, політичного та професійного життя? Істотним елементом таких пояснень виступає причинність. Однак, створюючи причинні пояснення явищ, на що ми спираємося? Основу розуміння причинності становить уявлення про час та впорядкованість в часі причини та наслідку. Час становить той фундаментальний вимір, в якому відбувається визначення та розрізнення причини і наслідку. Зазвичай часова пов'язаність причини